

Hoofdstuk 10: De vrouw op de hurken

Akolot zelf was er niet. Maar de jonge Watemi-vrouw die het erf voor Akolots hut aan het vegen was met een stel aaneengebonden takken vertelde in welke richting ze vanmorgen was vertrokken om geneeskrachtige planten te zoeken. Omdat Josefoe geen geduld had om tot het vallen van de avond op haar terugkeer te wachten besloot hij Akolot te gaan zoeken.

Na twee uur lopen trof hij haar aan. De zon - moe van het klimmen -was alweer bezig met zakken. Akolot zat op haar hurken, verdiept in de bloemkelken van een plant. Toen Josefoe Okoeriot haar uitgebreid volgens de Watemi-gewoonte begroette, kwam zij langzaam overeind en bekeek hem rustig en nauwkeurig. Ze was groot en fors van gestalte. Een opmerkelijk verweerd, scherpgetekend gezicht omzoomd met dik grijs, hier en daar zelfs wit, kroeshaar. Er waren twee dingen die haar - uiterlijk althans - van andere Watemi-vrouwen onderscheidden: ze was dik en ze droeg geen enkel sieraad. Noch in haar oren. Noch in haar neus. Noch in haar onderlip. Noch om haar hals. Noch om haar bovenarm.

Noch om haar pols. Noch om haar enkels. Eigenlijk was ook de groene lap, die ze boven haar borsten had vastgeknoopt en tot haar knieën afhing, bijzonder. Bijna alle Watemi-vrouwen liepen rond met ontbloot bovenlichaam. Als ze niet zo groot geweest was zou je haar eerder voor een Wahma-vrouw gehouden hebben. Er werd inderdaad wel eens beweerd dat zij eigenlijk door een Walima-man verwekt was en dus eigenlijk geen echte Watemi was.

Josefoe had haar vroeger wel eens gezien, maar altijd van een afstand. Nu hij vlak voor haar stond was hij, na zijn moedige openingsgroeten, diep onder de indruk. Ze verwachtte natuurlijk dat hij nu zou vertellen wie hij was en wat of hij kwam doen. Maar hoewel zijn hoofd vol woorden zat, zat zijn mond slechts vol tanden. Ze glimlachte en groette kort terug. Niet zoals de Watemi-vrouwen gewoonlijk plegen te groeten. Meer op de manier waarop Watemi-mannen zich veroorloven terug te groeten als ze om een of andere reden niet zo veel zin in lang groeten hebben. Dat zij eigenlijk een man zou zijn had Josefoe ook wel eens horen vertellen. Maar hij kon nu zelf constateren dat dat niet waar was. Anders immers zou die lap niet op zijn plaats blijven hangen.

Akolot zakte door haar knieën op haar hurken, de benen ver uit elkaar, met haar achterwerk zittend op haar hielen. In deze houding zitten Watemi-mannen en zij kunnen het zo urenlang volhouden. Watemi-vrouwen zakken als ze gaan zitten met hun benen tegen elkaar op hun knieën en glijden dan links of rechts op hun zitvlak.

Toen ze gebaarde dat Josefoe ook moest gaan zitten begon hij te blozen. Hij aarzelde omdat hij zich afvroeg of het misschien de bedoeling was dat hij tegenover haar de vrouwen-zit moest aannemen. Akolot lachte en zei:

„Kom, kom, Okoeriot, de Speerwerpjongen, zoon van Joipoelok, de Kalverhaler, ik ben al een oude vrouw en ik heb weinig zin met m'n gat in de modder te zitten. Bovendien ken je de verhalen dat ik me nog nooit iets aangetrokken heb van de regels over hoe vrouwen zich dienen te gedragen. De manier waarop iemand zit lap ik aan m'n voetzolen. Het gaat er om wat iemand te zeggen heeft.”

Josefoe zakte snel op zijn hurken tegenover haar. Zijn hart bonsde. Ze had hem herkend van twee jaar geleden. Die wonderlijke dag van de speerwerpwedstrijden voor Watemi-jongens die de volwassenheidsriten nog niet hadden ondergaan. De meeste jongens waren veertien en vijftien jaar. Maar hij had met zijn tien jaar tot een van de besten behoord. Tot zijn eigen stomme verbazing.

Dat Akolot hem herkende gaf hem een blij gevoel. Maar met het noemen van de naam van zijn vader had ze bij hem een snaar geraakt die hem op de rand van huilen bracht. Bovendien schreef zij zijn vader een eigenschap toe waarover hij nog nooit eerder iemand had horen vertellen. Hij wist dat zijn vader groot was als een giraffe, sterk als een leeuw, snel

als een cheetah, wendbaar als een elandantilope. Hij was goed in het bedenken van raadsels. Maar een bijzondere kalver-haler . . . Alsof ze wist wat er in hem omging, vertelde Akolot dat ze Joipoelok goed gekend had. Als een van de talloze koeien die zij bezat bezig was een kalf te werpen en het dreigde een moeilijke bevalling te worden, bijvoorbeeld omdat het kalf dwars lag, dan het ze hem altijd roepen. Zo jong als Joipoelok was bleek hij over zoveel inzicht en ervaring en zulke gevoelige handen te beschikken dat hij aan de buitenkant van een zwangere koe kon voelen hoe het kalf er binnen in zat.

Dat tekende hij dan in het zand en dan zat hij er uren naar te kijken om uit te denken met welke ingrepen hij het kalf weer in een goede positie kon krijgen zodat het er uit kon. Op die manier had zijn vader een heleboel van haar koeien en kalveren van een wisse dood gered. Een wonderlijke man die Joipoelok. Wat haar ook getroffen had was wat hij eens tegen haar gezegd had. Het was na een bevalling en ze keken uit over de vlakte. Vroeg in de ochtend was het nog, herinnerde Akolot zich, en de zon begon zich net boven de horizon in het oosten uit te wurmen. Eens Akolot, had hij gezegd, zullen de Watemi geen Watemi meer zijn zoals zij het nu zijn, zwervend als nomaden over de vlakte. De buitenwereld dringt op en zal de vlakte kleiner en kleiner maken. Er zullen Watemi zijn zonder kudde. Omdat er geen ruimte meer is. Wat moet een Watemi-man doen als hij geen kudde meer heeft? Hoe moet hij leven? Hij zal sterven. Daarom zal ik er voor zorgen

dat mijn zoon eerst leert een echte Watemi te zijn, die de gewoonten van zijn stam kent en die weet hoe je een kudde van mooie beesten krijgt. Maar daarna zal ik hem naar school sturen om de gewoonten van de buitenwereld te leren. Van binnen zal hij een Watemi blijven maar van buiten zal hij gaan lijken op een Walima, op een Tanzaniaan, op een Mzoengoe (witte). En hij zal weten hoe hij zich moet handhaven. Hij zal in staat zijn vooruit te blijven kijken en niet gedwongen worden nog slechts achterom te zien. Kan een leven zin hebben als de toekomst verborgen moet blijven? En dat zei Joipoelok tien jaar geleden in een tijd dat bijna alle Watemi zich fel verzetten tegen de aandrang die de regering in Dar es Salaam op hen uitoefende om hun kinderen zo veel mogelijk naar school te sturen.

„Het was," eindigde Akolot haar verhaal, „een groot verlies voor de Watemi dat je vader zo vroeg de dood vond. Maar ik ben blij zijn zoon te zien die me door zijn komst de gelegenheid biedt dit alles te vertellen."

Josefoe had de woorden van Akolot in zich opgenomen als was het een geneeskrachtige drank. Hij had zich nog nooit echt een voorstelling van zijn vader kunnen maken, maar nu was het ineens of hij hem voor zich zag zitten. En wat hij zag beviel hem in hoge mate. Een soort David Toembakoe maar dan in het lange, dunne lichaam van een Watemi. Hij ging er zo op in dat hij, toen Akolot naar de reden van zijn komst vroeg, de droom totaal vergeten was.

„Net als vanmorgen," vertelde hij, „maar ik wist het weer toen ik pindakaas rook."

Akolot haalde daarop zonder iets te zeggen twee pinda's uit een dichtgeknoopte doek. Ze wreef ze plat tussen twee stenen en liet Josefoe er aan ruiken, waarop hem de droom weer te binnen schoot. Toen hij zijn droom verteld had, vroeg Akolot hem over zijn leven te vertellen, en speciaal ook wat er de dag voorafgaande aan zijn droom gebeurd was. Josefoe vertelde over de missie waar ze hem de naam Josefoe gegeven hadden. Over zijn oom die wel aardig was maar niet zo slim.

„Niet zo slim?" zei Akolot lachend. „Zeg maar gerust dom. Van beesten begrijpt hij alles, maar van mensen begrijpt hij niets."

Ze stond op het punt hem een paar staaltjes domheid van zijn oom te vertellen maar zag er van af.

Josefoe vertelde verder. Zijn ontmoeting met Toembakoe. Zijn verblijf in Dar es Salaam. Zijn ontmoeting met Bart en Ellen. De gestolen benzine. De speer die hij geworpen had om Ellen uit de kaken van een krokodil te redden. „Pats, boem, precies in zijn bek," zei hij lachend. Ook over het project vertelde hij. En over de school. Hoe hij bezig was te leren schrijven. Maar vreemd genoeg vergat hij te vertellen over het verhaal en het raadsel. Ook Nyakala en de pot pindakaas was hij vergeten.

Akolot was lange tijd stil toen Josefoe klaar was met zijn verhaal. Als een Boeddha zat zij roerloos voor zich uit te kijken.

„Dromen," zei ze tenslotte, „zijn rare verhalen. En ik kan ze slechts begrijpen zoals ik ze begrijp."

Josefoe knikte braaf maar hij begreep eigenlijk niet wat ze bedoelde.

„Ik bedoel," zei Akolot, „dat er veel manieren zijn waarop je een droom uit kan leggen. Ik zal je één uitleg geven. Als er andere uitleggen zijn dan zul je die op een gegeven moment zelf wel bedenken. Je mag dus nooit alleen op mijn woorden afgaan. Ja?"

„Ja," knikte Josefoe.

„Welnu," vervolgde Akolot. „Uit jouw droom begrijp ik dat je vader en je moeder die zijn toetreden tot de wereld der voorouders contact met je hebben gezocht."

„De zwarte leeuw en de leeuwin?"

„Precies. Ze wilden zien hoe het met je gaat. En uit de woorden 'mooie beesten' van de man begrijp ik dat ze vinden dat je een goeie Watemi bent. Dat ze trots op je zijn. Daarom keuren ze het goed dat je nu leeft als een Mzoengoe. De pindakaaslucht, de leeuwentanden-ketting van je vriend en je witte huid doen mij dat begrijpen. Maar over het groene vuur ben ik minder zeker. Het is een opdracht: ga op weg en zoek. Maar ik weet niet wat je verwacht wordt te vinden."

„Vanmorgen," zei Josefoe, „schreef ik met een groene vloeistof uw naam op papier. Dat deed mij besluiten u op te zoeken. Nu tref ik u hier aan in het groen gehuld. Door uw woorden heb ik mijn vader teruggevonden en heb ik in de leeuw en leeuwin mijn ouders herkend. Is daarmee niet aan de opdracht voldaan? Heb ik daarmee niet gevonden wat ik vinden moest?"

„Okoeriot," zei Akolot, overeind komend, „je maakt mij duidelijk waarom je ouders trots op je zijn. Jij zult je weg vinden ook zonder mijn hulp. Ga nu in vrede. Als de groene vloeistof waarmee je schreef het eerste groene vuur was en mijn groene kitenge-lap het tweede groene vuur is, dan zul je het derde groene vuur aantreffen op de weg terug."

Josefoe was tegelijk met haar gaan staan. Hij pakte een voor een haar handen en drukte die tegen zijn wang en aanvaardde de terugweg. In looppas, want hij wilde het derde groene vuur zo gauw mogelijk vinden. Toch besloot hij halverwege even een klein omweggetje te nemen. Kasondo's hut moest ergens vlak in de buurt zijn en hij was ontzettend nieuwsgierig naar Nyakala. Niet dat hij haar nu zo aardig vond. Hij had zelden of eigenlijk nooit in zijn leven zo'n stom, eigenwijs kind ontmoet. Wel hoopte hij haar te betrappen bij haar Chinese oefeningen. Je kon van haar vinden

wat je wilde maar Josefoe vond het weergaloos knap wat ze met de pot op haar kop geflikt had. Bij de eerste hut die hij tegen kwam stelde hij zich verdekt op. Als het waar was dat Kasondo's hut het dichtst bij de Watemi-vlakte lag dan moest deze het wel zijn. Er was niemand te zien maar inderdaad kwam na een tijdje Nyakala uit de hut te voorschijn. Ze had drie groene bananen in haar handen. Ze gooide ze een voor een omhoog met de ene hand en ving ze met de andere hand weer op. Achterelkaar door. Josefoe stond er met open mond naar te kijken. Zo iets had hij nog niet eerder gezien.

„Drie groene bananen?“ vroeg hij zich af. Maar ineens ging hem een veel helderder licht op. Dat hij dat helemaal vergeten was aan Akolot te vertellen. Het groene jurkje dat zij aanhad. Dat was het groene vuur. En die pot pindakaas die was bestemd voor bwana Peter. Die was gek op pindakaas. Maar dan zat die ook ergens in de buurt van Kasondo's hut 'vrijwillig' de Behandeling te ondergaan!